

Pfv. VII. 20. 280/2008/3.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Biharyné dr. Mónus Katalin ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Fóris Kálmán ügyvéd képviselt alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt a Kaposvári Városi Bíróság előtt 4.G.20.339/2005. szám alatt indult, és a Somogy Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 3/I.Gf.21.279/2007/2. számú ítéletével jogerősen elbírált perében a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

I n d o k o l á s :

A peres felek között közbeszerzési eljárás keretében 1999. októberében jött létre vállalkozási szerződés; ebben az alperes megrendelésére a felperes 40.900.000 forint átalányáras vállalkozói díj ellenében elvállalta az A.-i Általános Iskola bővítési, átalakítási, felújítási munkáinak generálkivitellezését 2001. január 10-i befejezési határidőre. A szerződés értelmében a műszaki tartalmat a pályázat részletezte, a szerződés mellékletét képezte egy részletes költségvetés is. A felperesnek biztosítania kellett a létesítmény rendeltetésszerű használatát. A felek többek között napi 35.000 forint késedelmi kötbért kötöttek ki. A felperes a munkát elvégezte, az alperes a szerződés szerinti vállalkozói díjat kiegyenlítette.

A felperes azt állítva, hogy a szerződés műszaki tartalmába nem tartozó további munkálatokat kellett elvégeznie ahhoz, hogy az iskola ne legyen életveszélyes és alkalmassá váljék a rendeltetésszerű használatra, ezért felemelt keresetében 6.460.150 forint, és ennek 2001. január 1. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest vállalkozói díjhátralék, pótmunkadíj, megbízás nélküli ügyvitel és jogalap nélküli gazdagodás címén. Az alperes a kereset elutasítását kérte. Többek között hivatkozott arra, hogy a felperes átalánydíjért vállalta a munka elvégzését, a pályázathoz csatolt műszaki tartalomból a felperes megismerhette, hogy milyen munkákat kell teljesítenie,

ezért a többletmunkáért díjazást nem érvényesíthet. Az alperes pótmunkaként elismert a felperesi követelésből összesen bruttó 1.179.378 forintot, de ezen összeg erejéig beszámítási kifogással élt kártérítés, hibás teljesítés, késedelmi kötbér, és az alperesnél felmerült egyéb költségek címén. A felperes a beszámítási kifogásból mindössze 12.500 forint javítási költséget ismert el.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 1.664.772 forintot, ennek 2002. szeptember 4. napjától a kifizetés napjáig járó a jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatát, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A peres felek közötti elszámolásnál abból indult ki, hogy a felek átalánydíjas vállalkozási szerződést kötöttek. A felperesnek a közbeszerzési eljárás során módja volt megismerni a tervdokumentációt, a műszaki leírást, és a költségvetés készítéséhez szükséges adatokat. Észlelte azt is, hogy a költségvetési kiírás mennyiségei nem mindenben felelnek meg a tervezettnek, ennek ismeretében kötötte meg 40.900.000 forintra a vállalkozási szerződést. Eredményesen nem hivatkozhat arra, hogy az ajánlati összegben valamennyi elvégzendő munka nem szerepelt.

Az elsőfokú bíróság igen széleskörű bizonyítás lefolytatását követően állapította meg, hogy az alperes által elismerteken túl a felperes igényt tarthat a földémmel kapcsolatos kiadásaira, a parkettacsizolás miatt felmerült pótmunkadíjra, vagyis összesen 2.442.070 forintra. Nem tartotta azonban elszámolhatónak a PVC burkolat és szegély elhelyezéséért igényelt 580.917 forint vállalkozói díjat, a többletvakolási díjakat, az épület körüli járdaépítés többletköltségét, valamint 1.306.000 forintot további 20 ablak elhelyezésének anyag- és munkadíjaként. Az alperesi beszámítási kifogásból alaposnak ítélte a felperes temperáló fűtéséhez igénybe vett gáz díját, a megrongált járda helyreállítási költségét, az alperes által biztosított építési anyagok ellenértékét, valamint 5 napra járó 175.000 forint kötbért, vagyis összesen 777.298 forintot. Az ítélet jogi indokolásában többek között hivatkozott a Ptk. 306. § (3), 339. § (1), 403. § (4) bekezdésére, a Legfelsőbb Bíróság XXXII. számú Polgári Elvi Döntésében foglaltakra, és a közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. (Kbt.) törvényre.

A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán meghozott jogerős ítéletében az alperesi marasztalás összegét 2.226.366 forintra felemelte, a kamatfizetés kezdő időpontját pedig 2001. november 14. napjára változtatta meg. A fellebbezett tételek közül három tételt elfogadott a felperes javára; úgymint a járdaépítést, a gázdíj különbözetet, valamint mentesítette a felperest a késedelmi kötbér megfizetése alól. Ugyanakkor nem találta alaposnak a fellebbezést a 20 db ablak elhelyezési költsége, valamint a 141,3

m² PVC burkolat kivitelezési költsége tárgyában. A kialakult bírósági gyakorlat elveire (EBH 2000/2001.) hivatkozással tipikusan többletmunkának minősítette az ablakok beépítését. Rámutatott arra, hogy a terveken a tantermek nyílászárókkal ellátva szerepeltek; így az a körülmény, hogy a költségvetés elkészítésénél 4 db ablak beépítését vették figyelembe, nem alapozza meg a felperes további díjigényét. Mérlegelte azt, hogy a felperes közbeszerzési eljárás keretében pályázatot nyújtott be, ennek során az alperesi ajánlati kiírást kellett költségelnie, de annak mikéntjét maga határozta meg. A helytelen mennyiségben felvett munka elvégzése nem pótmunkának, hanem többletmunkának minősül, amelynek díjára átalányár esetén nem jogosult. A másodfokú bíróság a szakértői véleményre hivatkozással kifejtette, hogy a 4 új tanterem burkolata a becsatolt tervek szerint parketta volt, ehelyett készített a felperes PVC burkolatot; ez a munka tehát pótmunkának nem minősül.

A felperes a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmében tartalmilag további 1.886.917 forinttal kérte felemelni az alperesi marasztalás összegét; két tételt vitatott az elutasított igények közül, a nyílászárókkal kapcsolatos 1.306.000 forintos vállalkozói díjat, valamint a PVC padlóburkolat ellenértékeként előterjesztett 580.917 forintot. Azt hangsúlyozta, hogy a további 20 db ablakra és a PVC-re a felek átalányáras szerződése nem terjedt ki, az alperes az ajánlati dokumentációban lévő árazatlan költségvetésben ezeket nem tüntette fel. Szerinte a másodfokú bíróság tévedett, amikor csak azt értékelte, hogy a felek átalánydíjas szerződést kötöttek, és figyelmen kívül hagyta a közbeszerzési törvény 43. § (1) bekezdésében foglalt kötelező előírást; nevezetesen azt, hogy az ajánlattevő köteles a felhívás szerinti ajánlatot tenni. Állította, hogy a felülvizsgálati kérelemben szereplő tételekre a felek szerződési akarata nem terjedt ki. Szerinte az alperes a közbeszerzési eljárás során megszegte a Kbt. 40. § (1) bekezdését; nem határozta meg ugyanis a részletes és pontos műszaki tartalmat, ez a magatartása pedig felróható, a Ptk. 4. §-ába ütközik. A bíróságok ezt értékelés nélkül hagyták, ezért az ítéletük megalapozatlan.

A felperes ismételten hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság XXXII. számú PED b) pontjában foglaltakra, nevezetesen arra, hogy milyen munkára jött létre a felek közötti vállalkozási szerződés. Miután szerinte ezt a másodfokú ítélet nem mérlegelte, ezért a határozat a Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütközik. Megismételte azon korábbi előadását, hogy az építési naplóban jelezte a nyílászárók darabszámának nagy eltérését, és kérte a megrendelő nyilatkozatát. A bejegyzése válasz nélkül maradt, tehát az alperes hallgatólag, ráutaló magatartással tudomásul vette, hogy a költségelnél 20 darabbal több ablakra lesz szükség; vagyis erre nézve a felek között a megállapodás létrejött. Szerinte helye lett volna a megbízás nélküli ügyvitel szabályai alkalmazásának is.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes felülvizsgálati kérelmében megalapozatlannak és nem kellően indokoltnak tartotta a jogerős ítéletet, ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján ebben a körben folytatta le a felülvizsgálati eljárást. Ennek során azt kellett megállapítani, hogy a bíróságok a lehető legszélesebb körű bizonyítási eljárást foganatosították, eleget tettek a Pp. 163. § (1) bekezdésében foglaltaknak, azaz a per eldöntéséhez szükséges tényeket feltárták, ezért döntésük megalapozott. A bíróságok a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapuló tényállást, valamint az ítéletük jogi indokolását minden részletre kiterjedően indokolták, ezért nem sértették meg a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltakat sem. Miután az alperes a szerződésben kikötött vállalkozói díjat kiegyenlítette, ezért a per szempontjából az volt a releváns kérdés, hogy a felperes végzett-e olyan pótmunkát, amelyért díjazást igényelhetne a Ptk. 403. § (4) bekezdése, illetve a kialakult bírósági gyakorlat (közzétéve az EBH 2000/201. számú határozatban) elvei szerint.

A felülvizsgálati eljárás alapján az volt megállapítható, hogy a bíróságok figyelembe vették a vonatkozó jogszabályokat, szakvéleményre alapozva értékelték minden lényeges körülményt - többek között azt is, hogy a tervdokumentációból megállapítható volt a nyílászárók darabszáma, és a melegburkolat készítés mennyisége -, ezért a felperes vállalkozói díjigényét a vitatott tételek tekintetében jogszabálysértés nélkül utasították el. A másodfokú bíróság ítéletében külön is kitért a közbeszerzési eljárásra vonatkozó törvényi előírásokra, így értékelte az ajánlatkérő és ajánlattevő kötelezettségeit is. A felperes a Kbt. 43. § (1) bekezdése értelmében akkor készített volna megfelelő ajánlatot, ha az ajánlati tervdokumentációban meghatározott tartalmi követelményeket figyelembe veszi. A Legfelsőbb Bíróság szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy az átalányár kikötését követően a vállalkozó már nem hivatkozhat mennyiségi eltérésekre, mert a vállalkozási szerződésben részletezett, tervben szereplő munkát a kikötött átalánydíjért köteles kivitelezni. Alapítvánnyal hivatkozott a felperes az építési naplóba történő egyoldalú bejegyzésre is, mivel a képviseleti jogkörrel rendelkező személyek által aláírt vállalkozási szerződés módosítására ilyen bejegyzés nem alkalmas. Miután a felperes vállalkozó volt, rendeltetésszerű használatra alkalmas létesítmény kivitelezését vállalta (Ptk. 402. § (1) bekezdése), ezért a felek jogvitájában helytállóan mellőzték a bíróságok a megbízás nélküli ügyvitel szabályainak alkalmazását.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartotta. Az alperes a

felülvizsgálati eljárásban költség megállapítására alapot adó tevékenységet nem fejtett ki, ezért a Legfelsőbb Bíróság mellőzte a javára szóló költség megállapítását.

Budapest, 2008. május 8.

Dr. Fehér Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kováts Rolandné s.k. előadó bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró

A kiadmány hitelével: